

Předložený materiál vychází ze Studijního katalogu na akademický rok 2003-2004, I. díl, (str.220-221) a podrobněji vysvětluje některé kroky při zpracování bibliogr.citací.

Bibliografické citace

ČSN ISO 690

Tato norma specifikuje prvky, které je třeba uvádět v bibliografických citacích. Stanoví a předepisuje pořadí prvků citace a ustavuje pravidla transkripce a formální úpravy informací získaných z pramenné publikace.

Norma je určena autorům a redaktorům pro využívání při zpracování citací pro bibliografie a pro formulaci odkazů v textu odpovídajícím záznamům v bibliografii. Není určena pro úplný bibliografický popis užívaný knihovníky.

Tato norma se týká citací publikovaných dokumentů jak v tištěné, tak i netištěné formě. Nelze ji však použít pro citace rukopisů nebo jiných nepublikovaných materiálů.

Struktura bibliografických citací

Údaje jsou seřazeny tak, jak se po sobě uvádí v citaci. Je-li povinný údaj dostupný (tj zjištělý), musí být uveden. Podtržené údaje v příkladech jsou povinné, stejně jako psaní názvu *kurzívou* (u názvu knih, časopisů a sborníků). Ostatní uvedené údaje jsou volitelné.

Struktura citace:

Autor. **Název díla : podnázev díla**. Sestavovatel, editor, redaktor, ilustrátor, překladatel.
Označení vydání. Místo vydání : Jméno nakladatele, **Rok vydání**. Rozsah díla. **ISBN, ISSN**.

Pouze pro přehlednost je uvedena struktura citace pod sebou:

- Autor (příjmení a jméno)
- název díla : podnázev díla
- sestavovatel, editor, redaktor, ilustrátor, překladatel
- označení vydání
- místo vydání
- jméno nakladatele
- rok vydání
- rozsah díla
- ISBN, ISSN (není povinné u článků atd. v seriálových publikacích)

Příklady citace jednosvazkového díla

a) základní citace jednosvazkového díla

DĀNIKEN, E. von. *Prorok minulosti*. Přel. R. Řežábek. 1. vyd. Praha : Naše vojsko, 1994. 220 s. ISBN 80-206-0434-0.

b) česká učebnice s vícenásobným autorstvím

KOLLMANNOVÁ, L.; BUBENIKOVÁ, L.; KOPECKÁ, A. *Angličtina pro samouky*. 5. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1997. 525 s. ISBN 80-04-25663-5.

c) standardní tištěná zahraniční monografie

CHANDLER, G. *International and national library and information services : a review of some recent developments 1970-80*. Oxford : Pergamon Press, 1982. xii, 275 s. ISBN 0-08-025793-3.

Bibliografické citace článků v časopisech apod.

Struktura citace

Autor. Název článku. *Název časopisu*, rok vydání, ročník (svazek), číslo, stránky.

- autor
- název článku
- *název časopisu*
- rok
- ročník (svazek)
- číslo
- příslušné stránkování

Pozor! U citací článků v seriálových publikacích píšeme *kurzívou* zdroj dokumentu, tj. název časopisu (ne název článku!).

Příklady

a) základní citace článků v seriálových publikacích vydaných v češtině

DIVILA, E. Vlastnická participace zaměstnanců. *Politická ekonomie*, 1993, roč. 41, č. 2, s. 211-222.

WINTER, Jaroslav. Z trosek likvidace signál celé Evropě. *Českomoravský profit*, 1995, roč. 6, č. 28, s. 10-11.

b) základní citace článku v seriálových publikacích vydaných v zahraničí

DINE, Janet. The proper treatment of employees : the European and human rights challenge. *Company Lawyer*, 2000, vol. 21, no. 2, s. 45-46.

Bibliografické citace příspěvku do monografické publikace (citace stati ve sborníku)

Struktura základní citace:

- autor
- název stati (příspěvku, článku)
- název sborníku za slovem „In“
- jméno redaktora jednorázově vydaného sborníku
- vydání
- nakladatel
- rok vydání
- stránky

Příklady

FOUČKOVÁ, M. Reinkarnace a hlubinná terapie. In WHITTON, J. L. a FISHER, J. *Život mezi životy*. Brno : Bollingenská věž, 1992, s. 9-14.

Bibliografické citace. In *Studijní katalog na akademický rok 2003 – 2004*. I. díl. Brno : Masarykova univerzita v Brně. Ekonomicko-správní fakulta, květen 2003, s. 217-228.

Praktické rady pro zpracování bibliografických citací

Při zpracování bibliografické citace vycházíme z **titulního listu**, protože obálka je většinou graficky upravena a může dojít k chybnému zapsání údajů. Citace musí být přehledná a jednotná, úplná – je lepší uvést více údajů pro jednodušší identifikaci díla (zvl. u seriálových publikací a elektronických zdrojů).

Kromě údajů o autorech a názvu **nepřekládáme** údaje o vydání a nakladatelské údaje.

Výjimka: v údajích o fyzickém popisu používáme češtinu!

Tzn. u anglické knihy nepíšeme 382 p., ale 382 s.

Všechny údaje, které uvádíme z jiných zdrojů, uvádíme v **hranatých závorkách**.

Interpunkce

Norma ISO 690 k interpunkci uvádí: „Pro všechny citace uváděné v jedné publikaci se užívá jednotný systém interpunkce. Každý údaj citace musí být zřetelně oddělen od následujících prvků, tj. prostřednictvím oddělovací interpunkce (tečka, čárka atd.).“

Autora

uvádíme velkými písmeny, bez titulů a vědeckých hodností.

Je-li v dokumentu uvedeno **více autorů**, uvádíme v takovém případě všechny autory do počtu tří. Nad počet tří autorů uvedeme pouze prvního nebo typograficky zvýrazněného autora, další vynecháme a dopíšeme zkratku „et al.“ ČSN ISO 690 uvádí možnost ekvivalentní české zkratky „aj.“ K oddělení jednotlivých autorů se používá středník.

Příklad

BARTOŠ, V.; ALBRECHT, J; MUSILOVÁ, O.
GRYGAROVÁ, M., aj.

Název

Název zapisujeme v takové podobě, v jaké je na **titulní stránce**.

U citací článků v seriálových publikacích píšeme **kurzívou** zdroj dokumentu, tj. název časopisu (ne název článku!).

Knihy může mít název a **podnázev**, který lze uvádět, pokud se pokládá za užitečný z hlediska upřesnění. V takovém případě se řídíme pořadím názvů na titulní stránce, které oddělíme dvojtečkou.

Příklad

Citace:

Sociologie vědění : základní koncepce a paradigmaty.

Na titulní straně:

Sociologie vědění

Základní koncepce a paradigmaty

Vydání

Jde-li o jiné než první vydání, označení pořadí vydání se zapisuje výrazy použitými v prameni. Výrazy označující číselné pořadí se zapisují arabskými číslicemi. Označení prvního vydání lze zapsat, pokud je uvedeno v prameni.

Příklad

3. vyd.

3rd ed.

Nové rozšíř. vyd.

New enl. ed.

Místo vydání

Uvádíme v podobě, v jaké se objevují v dokumentu, tj. London, Paris. **Nepočesťujeme Londýn, Paříž!**

Je-li místo vydání neuvedeno, uvedeme v tomto poli alespoň pravděpodobné místo vydání v hranatých závorkách. Pokud si nejsme jisti, uvedeme místo na konci s otazníkem.

Příklad

[Londýn] nebo [Londýn?]

Nakladatel

Jméno nakladatele zapisujeme v co nejsrozumitelnější podobě. Vynecháváme z názvu zkratky obchodních organizací typu s.r.o., Inc. nebo Ltd.

Datum vydání

Jde o povinný údaj, zapisujeme tedy **vždy**.

U elektronických dokumentů zapisujeme **rok-měsíc-den** (viz Obecné zásady pro bibliografické citace elektronických dokumentů).

Příklad

2001-08-01

Rozsah

Zapisujeme fyzický rozsah dokumentu (díly, stránky). Stránkování neuvádíme v jazyce dokumentu, ale v češtině, tj. v anglickém textu 256 s.

Standardní číslo

Čísla ISBN a ISSN jednoznačně identifikují dokument a zapisujeme je na konec záznamu. Jejich uvádění není povinné u článků atd. v časopisech.

Norma o ISBN nabyla účinnosti 1.1.1989, tzn. že u monografií vydaných před tímto rokem nemusí ISBN být uvedeno!

Seznam použitých zdrojů

BOLDIŠ, Petr. Bibliografická citace dokumentů podle ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 (01 0197) : Část 1 – Citace : metodika a obecná pravidla. Verze 3.2. c1999-2002, poslední aktualizace 3.9.2002.

URL: <<http://www.boldis.cz//citace1/pdf>>.

ČSN ISO 690 (01 0197). Praha : Český normalizační institut, c1996. 32 s.

Obecné zásady pro bibliografické citace elektronických dokumentů

Pro citování elektronických zdrojů platí určité zásady shodné s citováním tradičních dokumentů. Smyslem citování je poskytnout dostatek údajů k tomu, aby byl kdokoliv schopen vyhledat a získat původní dokument.

Struktura bibliografických citací je shodná s citací tradičních dokumentů, zde jsou navíc uváděny údaje charakterizující elektronické dokumenty (druh nosiče, datum citování, adresa síťového zdroje).

Příklad

Statistická ročenka České republiky 2000. [CD-ROM]. 1. vyd. Praha : Český statistický úřad, 2000. 1 CD-ROM.

Nejčastěji se zřejmě setkáváme s nutností citovat webové dokumenty.

Struktura bibliografické citace článku z WWW:

Autorské údaje. Názevové údaje. *Název seriálu* [online]. Rok vydání, ročník, číslo [datum citování]. Dostupný na WWW: <URL>. Standardní číslo (ISSN).

Příklady

JOSEPH, Heather. An economic model for Web enhancements to a print journal. *Journal of Electronic Publishing* [online]. 2002, vol. 7, no. 3, April [cit. 2002-05-27]. Dostupný na WWW: <<http://www.press.umich.edu/jep/07-03/joseph.html>>. ISSN 1080-2711.

HUNTER, Karen. Electronic journal publishing : observations from inside. *D-Lib Magazine* [online]. 1998, July/August [cit. 1998-08-25]. Dostupný na WWW: <<http://www.dlib.org/dlib/july98/07hunter.html>>. ISSN 1080-2711

Struktura bibliografické citace z www stránky

Název seriálu [online]. Nakladatelské údaje (Místo vydání : Název nakladatelství), rok vydání (od-) [datum citování]. Dostupný na WWW: <URL>. Standardní číslo (ISSN).

Příklady

a) bibliografická citace elektronické seriálové publikace (internetového časopisu)
D-Lib Magazine [online]. Reston (Va.) : Corporation for National Research Initiatives, July 1995- [cit. 2002-04-30]. Monthly. Dostupný na WWW: <<http://www.dlib.org/>>. ISSN 1082-9873.

Journal of Electronic Publishing [online]. Ann Arbor : University of Michigan Press, 1995- [cit. 2002-02-21]. Dostupný na WWW: <<http://www.press.umich.edu/jep/>>. ISSN 1080-2711.

b) bibliografická citace stati v elektronickém sborníku

TKAČÍKOVÁ, Daniela. Vysokoškolské knihovny a statistika. In *Sborník CPVŠ 1998* [online]. Pardubice : Univerzita Pardubice, Univerzitní knihovna, 1998. [cit. 2002-04-30]. Dostupný na WWW: <<http://library.upce.cz/knihovna/informace/cpvs98/sbornik/tkacikova.htm>>.

Charakteristika elektronických dokumentů

Druh nosiče (povinný údaj) – se uvádí v hranatých závorkách za názvem citovaného dokumentu

Příklad

[online], [CD-ROM], [disketa 3.5“], [magnetická páska], [disk]

Vydání – například pořadové číslo verze programu

Datum

U elektronických dokumentů zapisujeme **rok-měsíc-den**

Příklad

2001-08-01

aktualizace nebo revize – je-li tento údaj uveden společně s datem zveřejnění, měl by být součástí citace, neboť aktualizace mohla způsobit změnu obsahu původního dokumentu
Datum citování – uvádí se v hranatých závorkách v jazyce originálu u dokumentů, které mohou podléhat změnám, tj. u online dokumentů, případně tehdy, nelze-li zjistit datum zveřejnění, před datem citování se uvádí zkratka cit.

Příklad

[cit. 2004-02-20]

Údaj o dostupnosti (URL) – tato informace se označuje slovy „Dostupný na“, „Dostupný z“ atd. URL zdroje se uvádí mezi znaky < > (špičaté závorky).

Příklad:

[http://<econ.muni.cz>](http://econ.muni.cz)

Na rozdíl od tradičních tištěných dokumentů nejsou tyto dokumenty charakterizovány údaji o rozsahu, jako jsou svazky, čísla, stránky.

Bylo-li elektronickému dokumentu přiděleno standardní číslo (ISBN, ISSN), v bibliografické citaci je uvádíme. Například bibliografická citace článku v elektronické seriálové publikaci by měla obsahovat údaj o ISSN.